

N:o 136.

Af herr **A. V. Ljungman**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om åtgärder för erhållande af en representativ administration af hafsfiskenäringen i Göteborgs och Bohus län m. m.*

Vid 1889 års riksdag höjdes på grund af hemställan från Kongl. Maj:t det förutvarande anslaget å ordinarie stat till »fiskerinäringens understöd» från 17,600 till 42,000 kronor, under uttalande af att, »i betraktande af *den stora betydelse särskildt nordsjöfisket under de senare åren erhållit*, kunde det belopp, hvarmed Kongl. Maj:t funnit anslagstiteln böra ökas, icke anses för högt.» Sex år fingo emellertid sedan dess förflyta, och hafsfisket vid rikets vestra kust hade derunder än ytterligare utvecklats, på samma gång som det i allt mer trängande grad kommit i behof af en lika länge eftertraktad som fullständigt saknad omvårdnad från det allmännas sida; men den vid det ökade anslagets beviljande antydda verksamheten till samma fiskes förkofran hade uteblifvit, och *ökningen* i anslaget till största delen hamnat i sju hufvudtitelns besparingsfond för besparingar å anslaget till jordbruket, handeln och näringarne» eller användts för sådant, som antingen icke hade med fiskerinäringens höjande att beställa eller ock lämpligast bort helt och hållet åsidosättas, hvarför Riksdagen 1896 med hänsyn till nämnda erfarenhet nedsatte ifrågavarande anslag, från 42,000 kronor till 35,000 kronor. Då nu detta sorgliga förhållande synbarligen haft sin orsak hufvudsakligast i den så synnerligt underhaltiga beskaffenheten af den befintliga fiskeriadминистраtionen och icke står att hjälpa på annat sätt än genom en fullständig omorganisation af denna efter de bästa

föredömen, utlandet har att bjuda på, så har man äfven från bohuslänska skärgården under år 1891 sökt åvägabringa en sådan omorganisation genom att hos Kongl. Maj:t anhålla om inrättande, i öfverensställmelse med Göteborgs och Bohus läns landstings hemställan åren 1882 och 1884, af en särskild, med tillämpning af sjelfförvaltningsgrundsatsen, kollegialt anordnad men oafönt *fiskeristyreelse* efter i väsentlig mån skotskt och holländskt mönster för bohuslänska hafs-fiskenäringens representativa administration, hvilken anhållan derefter 1891 af samma läns landsting förordats. Obestridligt torde ock vara, att skall en dugande offentlig verksamhet till främjande af rikets största och mest betydande fiskebedrift åstadkommas, så måste man först hafva ett näringen representerande organ för denna verksamhet, som förmår på ett tillfredsställande sätt handhafva densamma, och som naturligen äfven måste vara afpassadt efter det bohuslänska hafs-fiskets egendomliga samt i afseende på näringens hela art med handel, sjöfart och industri vida mer än med rikets öfriga fiskerier öfverensställmande beskaffenhet.

Kostnaderna för den önskade representationen för handhafvande af den bohuslänska hafs-fiskenäringens offentliga omvårdnad behöfva alls icke kräfva högre belopp, än att de kunnat bestridas med det af Riksdagen 1889 beviljade anslaget, utan är det i beskaffenheten och verkningarne af nämnda omvårdnad, som företrädet framför den befintliga fiskeriadминистраtionen komme att ligga.

För särskildt bohuslänska skärgården är en dylik tingens utveckling så mycket mer behöflig, som »det yppade ymniga sillfisket» derstädes är periodiskt och efter några få årtiondens förlopp kommer att upphöra, hvadan det är af nöden både att under den tid, fisket varar, snabbt och kraftigt tillgodogöra sig de förvärfsmöjligheter, det erbjuder, och att under nämnda tid utveckla näringslivet och den ekonomiska ställningen i samma skärgård derhän, att befolkningen vid sillfiskeperiodens slut förmår såväl att motstå den då inträffande krisen, utan att, såsom förut vid liknande händelser egt rum, nedsjunka i djupaste fattigdom och elände, som ock att ersätta den svunna sillfiskenäringen med en på annat hafs-fiske och särskildt storsjöfisket grundad fiskebedrift.

En ändring i de bestående förhållandena i fråga om bohuslänska hafs-fiskenäringens administration är dessutom så mycket mer af behovet påkallad, som samma förhållanden icke erbjuda den för näringsutvecklingen nödiga *tryggheten*, utan tvärtom förete både sorgliga och alltför talrika

bevis på huru stora förluster beredts näringsidkarne i följd af nämnda administrations brister, och huru fiskeriidkarnes sträfvanden försvårats eller tillintetgjorts, samt huru kapitalet afhållits från att nog tidigt söka tillräcklig användning i näringen genom administrationens åtgöranden.

Det behöfver såsom exempel härå blott påpekas, hurusom man i bohuslänska skärgården med knapp nöd undgick en af den befintliga fiskeriadministrationen påyrkad ordningsstadga för sillfisket med straffbestämmelser, som i flera fall för ett notlag kunde uppgå ända till 96,000 kronor, och med en föreslagen magt åt fiskeritillsyningsmannen, som långt öfversteg all rimlighets gränser, och huru nödvändiga åtgärder motarbetats, under det att gynnade affärsmän i städerna understöddts i sträfvandet att tillintetgöra medtäflarne i skärgården, o. s. v. Bohuslänska skärgårdens fiskarebefolkning behöfver ock den önskade representationen för näringen hufvudsakligast för att erhålla ett välbehöfligt *skydd* emot sådana åtgärder af för samma skärgårds bästa synnerligt vådlig beskaffenhet, som tid efter annan ifrågasättas af professorer och andre med näringslifvet i skärgården fullständigt obekanta personer. Erfarenheten från Skottland och Nederländerna ådagalägger ock af hvilken ofantlig betydelse till fromma för hafs fiskets utveckling det varit att ega en näringen representerande kollegial fiskeristyreelse af aktningsbjudande och hederlig beskaffenhet för den offentliga fiskeriadministrationens utöfning.

Under förra århundradets sillfiskeperiod öfverlemnades den 8 juli 1765 till Riksdagen ett af dess ordinarie fiskeriutskott utarbetadt förslag till en representativ »direktion» för bohuslänska hafs fiskets administration, hvilket förslag dock i följd af de lika inflytelserika som sjelfviska intressen, hvilkas målsmän motarbetade dess antagande, ej blef bifallet.

Den bohuslänska hafs fiskerinäringen är nu liksom under förra århundradet föremål för en utvecklingen i högsta grad hämmande *intressestrid* emellan å ena sidan fiskarebefolkningen och å andra sidan de samhällen, som suga till sig vinsten af nämnda befolknings arbete eller eljest hafva fördel af att samma befolkning lefver i fattigdom och under inga förhållanden må vinna ekonomisk sjelfständighet. Då nu uppenbarligen en betydande ekonomisk kraft hos fiskaresamhällena utgör en oundgänglig förutsättning för en högt stående hafs fiskerinäring, men åstadkommandet af denna förutsättning motverkas af nämnda stridiga intressen, så måste det tydligen vara fiskeriadministrationens främsta uppgift att åtminstone söka hindra undertryckandet af fiskaresamhällenas önskliga utveckling, i

stället för att samma administration hittills tvärtom hjälpt till vid sträf-
vandena att hålla sistnämnda samhällen tillbaka.

Det i bohuslänska skärgården nu liksom under föregående kända
sillfiskeperioder rådande »vampyrsystemet» utgör nemligen alldeles obe-
stridligen ett oöfverstigligt hinder för fiskaresamhällenas utveckling till
ett sådant välstånd, som allena förmår uppbära en högt stående hafs-
fiskenäring.

Det allra kraftigaste medlet att hindra den nödiga »praktiska»
verksamheten för bohuslänska fiskaresamhällenas förkofran har såsom
bekant varit naturvetenskapliga hafsundersökningar i förening med drif-
garnsfiskeförsök. När sålunda t. ex. med ledning af erfarenheten från
Skottland åtgärder för utbildandet af en högt stående sillsalterinäring
påyrkades, sattes genast deremot med all önskad verkan af dem, hvilkas
affär det var att förse en stor del af svenska folket med utländsk sill,
såsom *motförslag* fordran på slika undersökningar och försök; och har
samma förkastliga taktik städse med snart sagdt oöfverträfflig framgång
användts mot hvarje dugligt förslag att genom nödiga »praktiska» åtgärder
utveckla bohuslänska hafsfiskenäringen. Detta förhållande är så mycket
märkligare, som de professorer, hvilka haft nämnda undersökningars ut-
förande sig uppdraget, icke kunnat såsom resultat deraf lemna fiskeri-
idkarne ens någon den allra minsta upplysning af värde för näringslivet
samt det kan med vetenskapligt fullgoda skäl bevisas, att undersökningar
sådana som de af nämnde professorer i fiskerisyfte utförda, äfven om de
fortsattes, omöjligen kunna komma att framdeles lemna sådana upplys-
ningar. Häraf torde ock vara klart, hur ytterst nödigt det är för det
afsedda ändamålets vinnande, att anslaget till fiskerinäringens »understöd»
får i större öfverensstämmelse med Riksdagens uttalande år 1889 an-
vändas allenast »till de praktiska behofvens tillgodoseende», och att särskilda
anslag beviljas till utförande af sådana vetenskapliga hafsundersökningar,
som må anses nödiga; ty sammankopplingen af fiskerinäringens admini-
stration genom praktiska åtgärder med teoretisk naturforskning varder
blott till skada för bådadera verksamhetsarterna. Det anstår för öfrigt
icke vetenskapen att lefva ett parasitlif å vare sig den ena eller andra
näringen.

På grund af hvad sålunda i korthet anförts och med hänvisning
till den utredning, som ytterligare lemnas i bilagorna såväl här nedan
som i min motion i Andra Kammaren n:o 149 år 1895, får jag härmed
hemställa,

det Riksdagen måtte *dels* i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af nödiga åtgärder för åvägabringandet af en tidsenlig representativ administration af hafsfiskenäringen i Göteborgs och Bohus län, *dels ock* vid beviljandet af den af Kongl. Maj:t äskade förhöjningen af anslaget till fiskerinäringens understöd fastställa, det samma anslag endast må användas för de praktiska behofvens tillgodoseende

Om remiss till statsutskottet anhålles

Axel Vilh. Ljungman.

Bil. A.

Till Konungen.

Då etthundratrettio år nu förflutit, sedan Rikets Ständers fiskerideputation vid riksdagen åren 1765—1766 framlade ett fullständigt förslag till en på hafsfiskebedriftens representerande genom valda ombud grundad fiskeristyreelse för bohuslänska hafsfisket (Bil. A, sid. 3, 5—30), och då tretton år förflutit, sedan Göteborgs och Bohus läns landsting till Eders Kongl. Maj:t första gången ingick med en underdånig ansökan om inrättandet af en sådan fiskeristyreelse, samt då fyra år förflutit, sedan Orusts och Tjörns fiskeriförening hos Eders Kongl. Maj:t i djupaste underdånighet anhöll om bifall till nämnda ansökan från länets landsting (Bil. A, sid. 31—37), under det att erfarenheten är efter år allt mer ådagalagt både att bohuslänska hafsfiskebedriften är i behof af en förbättrad omvårdnad från det allmännas sida och att näringslivet i bohuslänska skärgården icke nått en de genom sillfisket yppade förhållandena

motsvarande utveckling till åstadkommande af ett varaktigt välstånd i samma skärgård under nu innevarande sillfiskeperiod; så finner Orusts och Tjörns fiskeriförening sig föranledd att än en gång fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å saken. Det lider nemligen intet tvifvel, att ju icke bohuslänska sillfisket bort lemna en flera millioner kronor större årlig afkastning, än nu är fallet, om från det allmännas sida vidtagits åtminstone de för ett godt resultat mest nödiga åtgärderna, på samma gång som den ekonomiska utvecklingen i bohuslänska skärgården med hänsyn till vinnandet af ett varaktigt välstånd äfven skulle blifvit en helt annan och vida bättre, om någon myndighet funnits till, som vårdat sig om fiskarbefolkningens bästa. Liksom under förra sillfiskeperioden visar det sig ock nu, att verksamheten från enskilda personer till främjande af fiskerinäringen och fiskarebefolkningens bästa börjar slappas i följd af den från statens sida visade ligkiltigheten, hvadan ock hvarje vän af bohuslänska skärgårdens framåtskridande till önskligt välstånd allt mer med bekymmer motser den tid, då vid sillfiskeperiodens inträffande slut fiskarebefolkningen än en gång kommer att nedstörtas i djupaste elände och fattigdom, därför att man försummat vidtaga de åtgärder, hvarigenom en sådan olycklig tingens utveckling kunnat i möjligaste måtto undvikas.

Det gifves helt visst intet annat bildadt folk i verlden, som skulle lemnat ett så stort fiske som det bohuslänska sillfisket helt och hållet åt sig sjelft, fastän man af nio århundradens erfarenhet vet, att detta fiske är semisekulärt periodiskt och påkallar mycken omvårdnad från det allmännas sida, om utvecklingen icke skall blifva sådan, att blott ett fåtal kommer att skörda vinsten af fisket, under det att fiskarebefolkningen bringas i en allt svagare och af blott sillfisket mer och mer beroende ställning derhän, att det mer skenbara än verkliga välståndet en gång, på sätt nyss nämnts, försvinner med sillfiskeperioden.

I det öfriga Europa liksom i Norra Amerika behandlas frågan om fiskerinäringens bästa administration icke med samma ligkiltighet som i Sverige, utan är tvärt om föremål för en den lifligaste uppmärksamhet, så att man t. ex. i Skottland under innevarande år fått sin fiskeristyreelse omorganiserad med syfte att den i högre grad, än dessförrinnan varit fallet, må kunna representera fiskerinäringen, fast den förut befintliga organisationen ej var mer än tretton år gammal (Bil. B).

På grund af hvad sålunda i underdånighet anförts, får Orusts och Tjörns fiskeriförening alltså hemställa,

det de ofvan åberopade, under åren 1882 och 1891 till Eders Kongl. Maj:t ingifna underdåniga framställningarna från Göteborgs och Bohus län om en förbättrad administration af länets hafsfiskebedrift måtte vinna Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall och föranleda till de åsyftade åtgärdernas vidtagande.

Ellös den 7 oktober 1895.

Underdånigst

Å Orusts och Tjörns fiskeriförenings vägnar:

(Underskrifter.)

Såsom bilagor följde:

- A) Bihang till Riksdagens Protokoll 1895. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band, 34 Häft. (N:is 149—150).
B) Sea Fisheries Regulation (Scotland) Act., 1895. (58 & 59 Vict. Ch. 42).
-

Bil. B.

Till Riksdagens statsutskott.

Vördsam promemoria med anledning af motionen i Andra Kammaren n:o 208.

Vid granskning af de skäl, som förorsakat, att förhöjningen år 1889 af Riksdagens anslag till *fiskerinäringens understöd* medfört så ringa gagn för fiskerinäringen och att detta anslag särskildt icke i nämnvärd omfattning kommit det betydande hafsfisket vid rikets vestra kust till del, intager tvifvelsutän om samma anslag från främmande håll och till förmån för främmande intressen det främsta rummet (Riksdagens protokoll.

Andra Kammaren 1895, n:o 8, sid. 30—31). Åtskilliga af Stockholms och på sistone äfven en af Göteborgs herrar professorer hafva nemligen efter utländskt föredöme funnit fiskerinäringens upphjelpande kunna med framgång anlitas såsom skäl för utverkandet af anslag till naturvetenskapliga forskningar, som icke stå i något som helst annat verkligt samband med fiskerinäringen, än att de beröfva densamma det understöd och den praktiska verksamhet, den så väl behöfver. Intet af världens stora hafsfisken har nemligen dylika forskningar att tacka för sin tillkomst eller har af dem i någon den minsta mån främjats, men väl hafva flera stora hafsfisken fått sina praktiska angelägenheter till fiskerinäringens skada tillbakasatta för dylika forskningar. Men icke nog med att fiskerinäringen haft stor olägenhet af intrånget från de naturvetenskapliga intressena, äfven naturvetenskapen sjelf har haft skada af sammankopplingen med fiskeriadминистраtionen, då behofvet att uppvisa ett skenbart resultat för fiskerinäringen fört med sig uppoffrandet af stora belopp på tillfredsställelandet af nyfikenheten i ämnen, som i verkligheten ega blott ringa eller ingen betydelse för vare sig vetenskapen eller fisket.

Vill man därför vinna möjligast bästa resultat för både fiskerinäringen och naturvetenskapen, då böra bådadera skötas och främjas hvar för sig, på sätt hos oss redan skett i fråga om t. ex. landtbruket och sjöfarten å ena sidan samt kongl. landtbruksakademien och meteorologiska centralanstalten å den andra. Derigenom att den sistnämnda anstalten är en sjelfständig anstalt för sig och icke sammankopplats med t. ex. lotsverket, hafva kollisioner mellan sjöfartens och vetenskapens intressen kunnat undvikas och båda inrättningarna, i stället för att skada hvarandra, tvärtom kunnat lefva i fred och gagna hvarandra genom en god samverkan. Anser man fördens skull nödigt ytterligare främja den vetenskapliga kännedomen om våra hafs natur, då bör detta, i öfverensstämmelse med det anförda föredömet, ske genom t. ex. ökandet af anslaget till den zoologiska stationen å Kristineberg och kanske äfven genom nyinrättandet af en hydrografisk anstalt sådan som den nämnda meteorologiska, men icke genom att påtvinga fiskeriadминистраtionen uppgifter, som äro för denna främmande och som så småningom undandraga fiskerinäringen både de till hennes främjande beviljade anslagen och den för samma främjande nödiga verksamheten.

Man må ej mot denna motivering invända, att beloppen, som hittills utgått från anslaget till »fiskerinäringens understöd» till biologiska och hydrografiska forskningar af ingen som helst betydelse för fiskerinäringen,

varit jemförelsevis små hvad beloppens storlek vidkommer, då innebörden af ingreppen från det naturvetenskapliga hållet uti fiskeriadминистраtionen till en början alltid, i följd af sakens natur, måste ligga i sträfvandet att hindra och undantränga den nödiga praktiska verksamheten.

Skall Riksdagens offervillighet att 1889 höja anslaget till fiskerinäringens understöd någonsin komma att bära de önskade frukterna, då måste Riksdagen, med vidhållande af sin 1889 uttalade uppfattning i ämnet, draga försorg om att för fiskerinäringen främmande naturvetenskapliga intressen icke få slitas med fiskeriadминистраtionen om det till fiskerinäringens understöd beviljade anslaget, utan att detta verkligen blifver användt till det ändamål, för hvilket det blifvit beviljadt. Anslaget bör då med den lilla af mig föreslagna nedsättningen vara fullt tillräckligt för fiskerinäringens kraftiga utveckling, och bör särskildt bohuslänska hafs fisket genom tyvärr allt för länge tillbakahållna *praktiska åtgärder* kunna bringas derhän, att det afkastar flera millioner kronor mer om året, än nu är fallet.

Till belysande af i hvilken omfattning fiskerinäringen kan främjas genom praktiska åtgärder må vara nog hänvisa till den af mig lemnade framställningen af fiskeripolitiken i andra bandet af det i Stockholm utkommande verket: »Det ekonomiska samhällslifvet; handbok i national-ekonomi», sid. 209—238. Föremål för anslagets användning till »de praktiska behofvens tillgodoseende» finnas tydligen i öfverflöd.

Rikets behof af ökad välmåga för att bära de oafbrutet växande statsutgifterna bör mana till att icke längre försumma en vigtig näring och att icke låta dennas intressen fortfarande få stå tillbaka för vissa naturvetenskapliga intressen af hufvudsakligen rent personlig innebörd.

Stockholm den 30 januari 1896.

Axel Vilh. Ljungman.

*Bil. C.**Till Konungen.*

Sedan Göteborgs och Bohus läns landsting i underdänig skrifvelse den 10 nov. 1890 hemställt, »det Eders Kongl. Maj:t tacktes i nåder vidtaga åtgärder för upprensning på statens bekostnad af inomskärsfarleden längs bohuslänska kusten mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka till ett djup vid medelvattenstånd af minst 3,56 meter och i öfverensstämmelse med företedda undersökningshandlingar», har denna ansökan blifvit af kongl. lotsstyrelsen, kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt kongl. statskontoret under år 1891 tillstyrkt, men derefter fått hvila, utan vidtagande af någon som helst vidare åtgärd. Då emellertid farlederna i fråga ega synnerlig betydelse för bohuslänska skärgården och särskildt för det ymniga sillfisket, och då deras förbättrande i ordning söderifrån skulle medföra mycket stort gagn för skärgårdstrafiken, och då anspråken på, att andra farledsarbeten skola skjutas före dem vid utförandet, eller att djupet och bredden skola göras större än föreslagits, icke äro med hänsyn till den vanliga, för fisket betydelsefulla inomskärstrafiken berättigade, samt då särskildt den söder om Lysekil belägna delen af skärgården utmed dessa farleder alldeles icke kommer att få någon den minsta fördel af den utaf Eders Kongl. Maj:t ifrågasatta *jernvägen längs Bohusläns fastland*, men väl motsatsen; så får Orusts och Tjörns fiskeriförening härmed i djupaste underdänighet hemställa,

det Eders Kongl. Maj:t tacktes snarast görligt vidtaga nödiga åtgärder för ofvan nämnda farledsarbetens utförande.

Ellös den 5 oktober 1896.

Underdåningst

(Underskrifter)

Bil. D.

Till Konungen.

Årligen beviljar Riksdagen å extra stat ett anslag af 150,000 kronor till »understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder», och har af detta anslag äfven lemnats understöd åt *hamnanläggningar och hamnförbättringar vid fiskelägen*; men då såsom villkor för bidrags åtnjutande kräfvess, att fiskeläge, som undfår sådant understöd, sjelf skall tillskjuta minst en tredjedel af beräknade kostnaden, har ändamålet med Riksdagens åtgärd i väsentlig mån förfelats. De flesta fiskelägen, som behöfva hamnförbättringar, äro nemligen i den svaga ekonomiska ställning, att den nämnda andelen af kostnadsbeloppet antingen fullständigt öfverstiger krafterna eller ock varder allt för betungande och derigenom verkar hämmande på näringslivet.

Då nu flera fiskelägen inom den valkrets, jag i Riksdagens Andra Kammare från och med år 1882 representerat, äro i behof af hamnförbättringar, men afhållits från deras utförande genom nämnda allt för hårda villkor, och då jag varit i tillfälle att inhemta, att enahanda förhållanden förefinnas äfven i andra delar af riket; så får jag härmed i djupaste underdånighet hemställa,

det täcktes Eders Kongl. Maj:t nådigst hos Riksdagen utverka sådan ändring i villkoren för bidrag af anslaget till »understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder» att af detsamma må kunna, allt efter i hvarje särskildt fall sig teende förhållanden, beviljas bidrag till *hamnförbättringar vid fiskelägen* med från två tredjedelar intill nio tiondedelar af den verkliga kostnaden.

Hoga den 8 december 1896.

Axel Vilh. Ljungman.

Riksdagsman för Orusts och Tjörns häraders domsaga.

Bil. E.

Till Konungen.

Under innevarande år har i bohuslänska skärgården åstadkommits en anstalt för *försäkring af sillförarebåtar och liknande fraktbåtar* såsom en särskild, fristående afdelning af Göteborgs och Bohus läns fiskareförening, och då i samma skärgård finnes ett stort antal båtar, som under sommaren användas för makrillfiske, fraktfart eller badgästsegling, m. m., men under vintern för sillforsling, samt då uppköpanhet, forslandet och försäljningen af sillfångsten genom sillförarne utgör en synnerligt betydande del af sillfiskenäringen; så har ock inrättandet af nämnda anstalt fyllt ett både viktigt och länge känt behov. Sillforslingen, som ju hufvudsakligen eger rum under vintern, är nemligen förenad med ganska stor risk, och intet år förflyter, utan att en eller annan sillförarebåt går i qvaf.

Då emellertid den nybildade anstalten, som redan mottagit försäkringar till ett belopp af 72,000 kronor, af lätt begripliga skäl i förstone måste lida af stor ekonomisk svaghet, anser sig anstaltens styrelse äfven nu, liksom förut för Göteborgs och Bohus läns fiskareförening, hvilken under åren 1870—1874 åtnjöt 1,500 kronor om året i statsunderstöd, böra i djupaste underdånighet anhålla om sådant understöd till främjande af den nya verksamheten.

Anstalten, som skötes af nämnda fiskareförenings styrelse, har erhållit sitt reglemente fastställt af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län (Bil., sid. 14—17).

På grund af hvad sålunda anförts, får styrelsen för Göteborgs och Bohus läns fiskareförenings *afdelning för försäkring af sillförarebåtar och liknande fraktbåtar* härmed i djupaste underdånighet hemställa,

det Eders Kongl. Maj:t tacktes af för ändamålet tillgängliga allmänna medel tilldela afdelningen ett understöd för år 1897 af 1,000 kronor.

Lysekil den 11 december 1896.

Underdånigst

(Underskrifter)

Såsom bilaga följde:

Reglementen för Göteborgs och Bohus läns fiskareförening, stadfästa den 25 oktober 1895. Göteborg 1895.

Bil. F.

Till Konungen.

Efter att under mer än tjugufem års tid hafva sysslat med bohuslänska hafs-fiskenäringen och skärgården rörande angelägenheter och derigenom äfven förvärfvat en grundlig kännedom om dessa, hvilken ytterligare ökats genom sammanställning med erfarenheten från såväl Bohusläns forntida som utlandets hafs-fisken, anser jag mig, i egenskap af riksdagsman i Andra Kammaren för den del af bohuslänska skärgården, som både i forna tider egt och äfven nu eger Bohusläns mest betydande hafs-fiskebedrift, böra än en gång i djupaste underdånighet fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på behovet af att åtminstone de rent »praktiska» åtgärder varda vidtagna, som obestridligen äro mest af nöden för att undgå den fruktansvärda faran, att nu innevarande sillfiskeperiods ej så synnerligen långt fram i tiden förestående upphörande kommer att medföra *vida större ruin och elände åt bohuslänska skärgården, än oundvikligt är*. Den ur både ekonomisk och social synpunkt lika grundfalska som fördertbringande uppfattning, hvilken bohuslänska skärgårdens vedersakare allt mer sökt göra gällande, med syfte att undanskjuta de för hafs-fiskenäringens och skärgårdens förkofran oundgängliga »praktiska» åtgärderna, gör dessutom detta mitt uppträdande till en ur moralisk hänsyn tvingande skyldighet.

Det ymniga bohuslänska sillfisket är genom sin semisekulära periodicitet en *undantagsartad* företeelse, som påkallar undantagsartade åtgärder, om den rikliga silltillgången skall blifva på bästa sätt tillgodo-gjord, hvilket senare omöjligen kan blifva fallet, om man öfverlemnar näringsutvecklingen för mycket åt sig sjelf. Den eljest för näringslifvet så ofta framhållna regeln, att näringarne böra lemnas ostörda att utveckla sig utan någon hjälp från det allmännas sida, har sålunda ej skäl för sig i fråga om nämnda sillfiske och har för öfrigt ej tillämpats i fråga om andra näringar, ja, icke ens i fråga om en så naturlig och oafbrutet fortvarande näring som landtbruket. Det lider heller intet tvifvel, att ju icke bohuslänska sillfisket skulle afkastat *flera millioner kronor mer om året*, än nu är fallet, om den vid sillfiskeperiodens början så väl af mig som af länets landsting föreslagna omvårdnaden genom »praktiska» åtgärder från det allmännas sida kommit detsamma till del; men om än det mesta af det, som med jämförelsevis ringa uppoffring af allmänna

medel kunnat för ändamålet uträttas under den gångna tiden, nu skulle komma alldeles *för sent*, så återstår dock ännu mycket att uträtta, som icke bör allt fortfarande försummas.

I följd af denna det bohuslänska sillfiskets semisekulära periodicitet föreligger emellertid en ganska stor fara i att genom konstlade åtgärder framkalla en sådan näringsutveckling, att den ekonomiska ruinen vid periodens upphörande varder *större*, än eljest skulle blifvit fallet. Medvetandet om detta förhållande har ock gjort, att de från bohuslänska skärgården framställda anspråken på offentliga åtgärder till fiskfångstens och fiskafsättningens främjande varit jemförelsevis så måttliga och att önskingarna i stället koncentrerats å åtgärderna till *fiskaresamhällenas förkofran* genom åstadkommandet af dels mera tillfredsställande förhållanden å fiskelägena, dels förbättrad samfärdsel inom skärgården samt mellan denna och det inre landet, dels ock inrättningar till minskande af olägenheterna af olyckshändelser, m. m. dylikt. Särskildt med hänsyn till det semisekulara periodiska sillfiskets upphörande är det tydligen af nöden att redan under fiskeperioden förbereda öfvergången till andra näringsformer och att se till, att icke det för tiden mellan sillfiskeperioderna så viktiga storsjöfisket försummas eller rent af öfvergifves, utan hålles vid lif, på samma gång fiskaresamhällena genom nämnda åtgärder gifvas tillräcklig lifskraft att uppbära andra näringsformer, som kunna ersätta sillfisket.

I fråga om dessa åtgärder kan hänvisas till de till Eders Kongl. Maj:t ingifna underdåniga ansökningarna om statens verksamma ingripande för åstadkommande dels af *mer tillfredsställande förhållanden å fiskelägena* (Bil. B; Bil. D, sid. 45—49), dels af *nödiga förbättringar i inomskärsfarleden längs kusten* (Bil. A, sid. 1—2; Bil. D, sid. 42), dels ock af normalspårig *jernvägsförbindelse mellan hufvudorterna i skärgården för hafsfisket och det inre landets jernvägsnät* (Bil. C, sid. 25—42, 46, 47); och är det särskildt med hänsyn till sist nämnda önskemål, som å ena sidan behovet är mest trängande och vinsten af dess tillfredsställande blefve störst, men å andra sidan följderna af missgrepp ock kunna varda mest förderfbringande. Kommer nemligen jernvägsförbindelse icke bemälda hufvudorter för sjelfva fiskfångsten till del, utan i stället göres till *monopol* för de med privilegier och storartad bränvinsförsäljning försedda samhällena vid kusten, då råkar den för hafsfisket mest betydande delen af skärgården helt visst i ett *allra sämsta läge*, som gerna låter tänka sig, enär den varder utsatt för en *förkrossande konkurrens* vid täflan om

den på fisket grundade affären och *beröfvas alla utsigter att ernå sådant välstånd, som utgör en förutsättning för en högt stående hafsfiskebedrift.*

Häraf torde ock vara klart, hvarför ifrarne för skärgårdens bästa städse påkallat *statsjernvägar* i Bohuslän, och hvarför man i så hög grad fruktar, att nutidens främsta samfärdsmedel göres till ett *monopol* för städerna och köpingen Lysekil. Skärgården sjelf förmår nemligen icke skaffa sig det nödiga och har bitter erfarenhet nog af privilegiers och faktiska monopols skadliga inflytande på näringslifvet. Genom statens försorg kunna samfärdsanstalterna komma möjligast *många* och dessa möjligast *rättvist* till del, på samma gång olägenheterna af nämnda anstalters monopolartade beskaffenhet minskas, i den mån samma anstalter förlänas åt *allt flera*. — Hade man sålunda t. ex i öfverensstämmelse med denna uppfattning inrättat åtta till tio välbelägna köpingar i bohuslänska skärgården i stället för blott en enda föga välbelägen sådan, skulle detta hafva medfört betydande gagn åt bohuslänska skärgården, då deremot inrättandet af allenast *en* enda sådan i Lysekil blifvit för samma skärgård förderfbringande. — Begär man nu samma felsteg i afseende på skärgårdens förseende med jernvägsförbindelser, *då gå fiskaresamhällena helt visst en den sorgligaste framtid till mötes*; ty de monopol, af hvilkas faktiska förekomst hos de privilegierade samhällena skärgården redan lidit så mycket, skulle till sina förderfbringande verkningar *ofantligt förstoras*, om de ytterligare ökades med äfven jernvägsmonopol.

Uti upprepade underdåniga ansökningar till Eders Kongl. Maj:t har från Göteborg och Bohus läns landsting flera af de större fiskelägena i bohuslänska skärgården samt Orusts och Tjörns fiskeriförening m. fl. framhållits behovet af en *förbättrad fiskeriadministration för bohuslänska hafsfiskebedriften* (Bil. D, sid. 49—50); och hvilken uppfattning man än må hafva om lämpligaste sättet att anordna en sådan administration, så kan dock knappast vara mer än blott *en* enda mening derom, att den, man redan har, *»är den allra sämsta i sitt slag inom hela den bildade världen och utgör en verklig skamfläck för vårt land.»* Ehuru så ofantligt mycket både kunnat och behöft uträttas till bohuslänska hafsfiskets och skärgårdens främjande, så har *alls intet* af värde blifvit af nämnda administration vidgjordt, men väl har af densamma motverkats de sträfvanden till gagn för fiskebedriften och skärgården, som utgått från enskilda skärgårdsbor eller skärgårdssamhällena. Det vore fördenskull helt visst vida bättre att icke hafva någon fiskeriadministration alls än en sådan, som intet annat uträttar, än att den är ett hinder för hvad som verkligen

behöfves, samt gör sig *löjlig* genom sin fullständiga obekantskap med både hafsfiskebedriften och skärgårdsförhållandena i öfrigt. En den allra viktigaste uppgift för en bohuslänsk hafsfiskeadministration är nemligen att genom sitt anseende och sin obestriddliga sakkunskap *skydda hafsfiskenäringen emot de skadliga ingreppen i samma närings angelägenheter* från med näringen obekanta personer eller från egennyttiga lokalintressen eller personer, som blott afse att uppofta fiskarebefolkningens bästa för att se sig själfva till godo; och denna uppgift har den befintliga fiskeradministrationen ty värr alls icke kunnat motsvara, utan hafva åsyftade personer och intressen tvärtom haft fritt spelrum för sina sträfvanden eller till och med i dem uppmuntrats. Fiskeridadministrationen bör för öfrigt icke hafva sitt säte i just det samhälle, hvars intressen äro mest i strid med fiskarebefolkningens.

Då den offentliga verksamheten till bohuslänska hafsfiskenäringens främjande uppenbarligen måste för att motsvara sin bestämmelse afse *åstadkommandet af »ett sådant möjligast beständigt välstånd i bohuslänska skärgården, som är af nöden för att uppbära en högt utvecklad och lifskraftig hafsfiskebedrift, och detta så väl under som mellan sillfiskeperioderna»*, och då ett ytterligare uppskof med de hithörande frågornas tillfredsställande lösning tydligen måste lända till allt större skada; så får jag nu, med hänvisning till bilagda skrifter i ämnet och de i dem framställda eller förordade förslagen, i djupaste underdånighet hemställa,

det täcktes Eders Kongl. Maj:t nådigst låta vidtaga de ofvan förordade åtgärderna till bohuslänska hafsfiskets och skärgårdens förkofran.

Tjörn den 12 december 1896

Underdånigst

Axel Vilh. Ljungman,

Riksdagsman för Orusts och Tjörns härads domsaga.

Såsom bilagor följa:

- A) Göteborgs och Bohus läns landstings handlingar, 1896, n:o 36.
- B) Om ordnandet af förhållandena å de bohuslänska fiskelägena. I. Göteborg 1896.
- C) Schematisk öfversigt öfver fiskeripolitikens hufvudsakligaste innehåll. Göteborg 1896.
- D) Bohusläns hafsfiske och dess främjande. Göteborg 1896.

Bil. G.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. civildepartementet.

Då åtskillig missuppfattning tydligen allmänt nog råder med anledning af det ingalunda enastående förhållandet, att bohuslänska sillfisket i år under slutet af hösten och början af vintern varit mindre gifvande, än vanligen är fallet, och då en sådan missuppfattning funnit ett uttryck i en synnerligen vilseledande uppsats uti den i Stockholm utkommande tidningen Aftonbladet för den 16 dennes; må det tillåtas mig, som under mer än tjugufem års tid sysslat med utredning af de bohuslänska hafsfiskeförhållandena och som i Riksdagens Andra Kammare representerar den för det egentliga hafsfisket mest betydande delen af bohuslänska skärgården, att, till ledning vid sakens bedömande och till vederläggning af de i snart sagdt allt origtiga uppgifterna i nämnda uppsats, vördsammast meddela följande helt korta upplysningar, nemligen:

1:o) att det bohuslänska sillfisket *under vintern* är mer »årssäkert», gifvande och förmånligt för fiskarebefolkningen än något annat stort vinterfiske efter sill, ehuru sillfiske under vintern af lätt begripliga skäl alltid måste blifva mer osäkert och beroende af väderleken än ett fiske under den blidare årstiden, och att det ännu är alldeles för tidigt att påstå, det innevarande vinters sillfiske slagit fel, då ett fiskeförlopp sådant som det från vintern 1786—1787 kända mycket väl kan inträffa;

2:o) att de stora skotska och holländska sillfiskena med drifgarn äro *sommarfisken* med rikaste fångsten under tiden mellan medlet af juli och medlet af augusti, att sillfisket vid skotska ostkusten under vintern är jemförelsevis obetydligt och, hvad fångstmängden beträffar, långt mindre »årssäkert» än bohuslänska vinterfisket, och att man vid skotska vestkusten under vinterfisket i Loch Fyne icke försmår att använda vadar vid fångsten;

3:o) att man från bohuslänska skärgården idkar drifgarnsfiske efter sill under hösten (hufvudsakligast under september månad) i den omfatt-

ning *sådan* lönar sig, men att detta fiske af lätt insedda orsaker icke kan ökas utöfver den gräns, som betingas af fångstens afsättning till ett för drifgarnsfiskaren lönande pris;

4:o) att afsättningsförhållandena i bohuslänska skärgården för närvarande äro sådana, att priset å den färska sillen, oafsedt med hvad slags redskap den fångats, är högt, när utbudet är ringa, men hastigt sjunker under det minimum, en drifgarnsfiskare behöfver för att hans fiske skall löna sig, så snart större fångstmängder utbjudas, och att gent emot önskningarna om nödiga offentliga åtgärder till förbättrad afsättning städse med framgång satts såsom *motförslag* yrkanden om drifgarnsfiskeförsök samt hydrografiska och biologiska undersökningar;

5:o) att bohuslänska sillfisket skulle afkastat *flera millioner kronor mer om året*, än hittills varit fallet, och att tran- och gödningsämnefabrikerna i bohuslänska skärgården nu bort vara för egarne intjenta, om dessa fabriker kommit till utförande i rätt tid och om det icke lyckats ifranne för drifgarnsfiskeförsök i förening med hydrografiska och biologiska undersökningar att hindra nästan alla de behöfliga åtgärderna till afsättningens förbättrande;

6:o) att sillens beskaffenhet icke ändras derigenom, att sillen förflyttar sig från öppna sjön in uti fjordarne, att under vintern alldeles samma slags sill erhålles inomskärs med sättgarn och vadar som utomskärs med drifgarn, att det sålunda icke är fångstsättet, utan den lämpligare råvaran och gynsamme årstiden, den omsorgsfullare och mer likformiga sillsaltningen, de välbetänkta offentliga åtgärderna till afsättningens främjande och den bättre anordningen af hela näringslivet i fiskaresamhällena, som skapat den skotska och holländska sillens större anseende i marknaden, samt att den vadfångade bohussillen är långt lättare säljbar i Ryssland än den bohuslänska drifgarnssillen;

7:o) att utrustningen af drifgarnsfiskefartyg, sådana som de holländska och skotska, långt öfverstiger de bohuslänske fiskarens ekonomiska förmåga, och att man i bohuslänska skärgården kan göra rik och lönande fångst äfven med en materiel, som är så billig, att till och med den fattige förmår skaffa sig densamma;

8:o) att den hittillsvarande utvecklingen af bohuslänska sillfisket, hvad fångstsättet vidkommer, är förmånlig äfven med hänsyn till samma fiskes egenskap att vara semisekulärt periodiskt, enär den medgifver rikaste fångst med minsta antal fiskare och billigaste utrustning samt sålunda kommer att göra fiskeperiodens upphörande mindre känbart,

än om fisket bedrifvits med mångfaldigt kostsammare materiel af långt talrikare fiskare, som vid nämnda upphörande blifva utan sin vanda inkomstkälla;

9:o) att naturförhållandena vid skotska ostkusten äro himmelsvidt olika dem vid Bohusläns och vestra Norges kust, att det icke ens vid skotska ostkusten lönar sig att idka sillfiske på skotskt sätt så långt från försäljningsorten som 100 engelska mil, att de ogynnsammare strömförhållandena vid bohuslänska kusten ytterligare försvåra ett fiske efter skotskt sätt på stort afstånd från kusten, att under tiden mellan sillfiskeperioderna saltningsduglig sill i större mängd icke förekommer i Bohusbugten, att *Sverige* icke är i besittning af de hamnar, från hvilka ett sillfiske efter skotskt sätt möjligen skulle kunna idkas vid östra sidan af Nordsjön, och att sålunda en utveckling af bohuslänska sillfisket till ett ständigt fiske sådant som det skotska möter både fysiska och ekonomiska hinder, som äro fullständigt oöfverstigliga, samt att öfvergången till ett fiskesätt sådant som det holländska under nu för handen varande omständigheter i Bohuslän hvarken är ekonomiskt möjlig eller eftersträfvansvärd;

10:o) att med hänsyn till sillfiskets varaktighet garnfisket kan med större skäl tillvitas skadlig inverkan än vadfisket, enär det förra i så mycket högre grad lemnar död sill qvar å botten vid fångsten, och att de s. k. långvariga vadvästungen svårligen kunna inverka på fiskets bestånd, hvarförutom de ju på grund af länets både landstings och hushållningssällskaps hemställan sannolikt komma att förbjudas;

11:o) att orsakerna till såväl det ymniga bohuslänska sillfiskets semisekulära periodicitet som de större oregelbundenheterna i fiskeförloppet under perioderna antagligen äro att söka i den olika inverkan, de större planeternas vexlande lägen i förhållande till å ena sidan solen och å andra sidan jorden utöfva på både solen och jorden, hvadan, om enligt af mig åren 1875 och 1878 framställt förslag sillfiskets förlopp och strömförhållandena hade blifvit så fullständigt antecknade, att en sammanställning af sillfiskets faktiska förlopp med de astronomiska, meteorologiska och hydrografiska förhållandena kunnat ega rum, det kanske varit möjligt att redan nu i någon mån åtminstone inse sammanhanget och på förhand beräkna framtidens fiskeutsigter; samt

12:o) att de pågående hydrografiska och biologiska undersökningarne vid vestkusten hvarken gagnat eller kunna väntas någonsin komma att gagna bohuslänska sillfisket, enär de ju så uppenbarligen

alls icke äro anordnade med sådant syfte eller på sådant sätt, som af nämnda fiske påkallas, och att, då det sålunda är forskningar af helt annan art, som behöfvas för fiskets skull, de nämnda undersökningarne hafva egt och ega sin egentliga betydelse för bohuslänska hafs fisket genom de stora hinder, de lagt i vägen icke allenast för de verkligen behöfliga forskningarnes åstadkommande, utan äfven för snart sagdt allt hvad »praktiska» åtgärder till hafs fiskets främjande heter.

Beträffande det ofvan åberopade sillfisket under vintern 1786—1787 kan meddelas, att det tog sin början »närmare årets slut», sedan »beständigt nordliga och ostliga vindar hållit sillen från våra stränder för hela november och en del af december månad», samt lemnade en fångst af åtminstone 1,200,000 tunnor.

Det är ej nödigt att lära bohusläningarne att fiska med vare sig det ena eller andra redskapet, ty dels äro de bohuslänske hafs fiskarena mycket förfarna i att fiska med olika slags redskap och dels finnas bland dem många, som idkat fiske i främmande haf å både norska, engelska och amerikanska fiskefartyg eller sida vid sida med holländare och skottar.

Hoga den 22 december 1896.

Axel Vilh. Ljungman,
Riksdagsman för Orusts och Tjörns härads domsaga.